

Hur påverkar vård- och landskapsreformen servicen för personer med intellektuell funktionsnedsättning?

DUV-dagarna, Tammerfors 3.2.2019

Johanna Lindholm

VÅRD- OCH LANDSKAPSREFORMEN

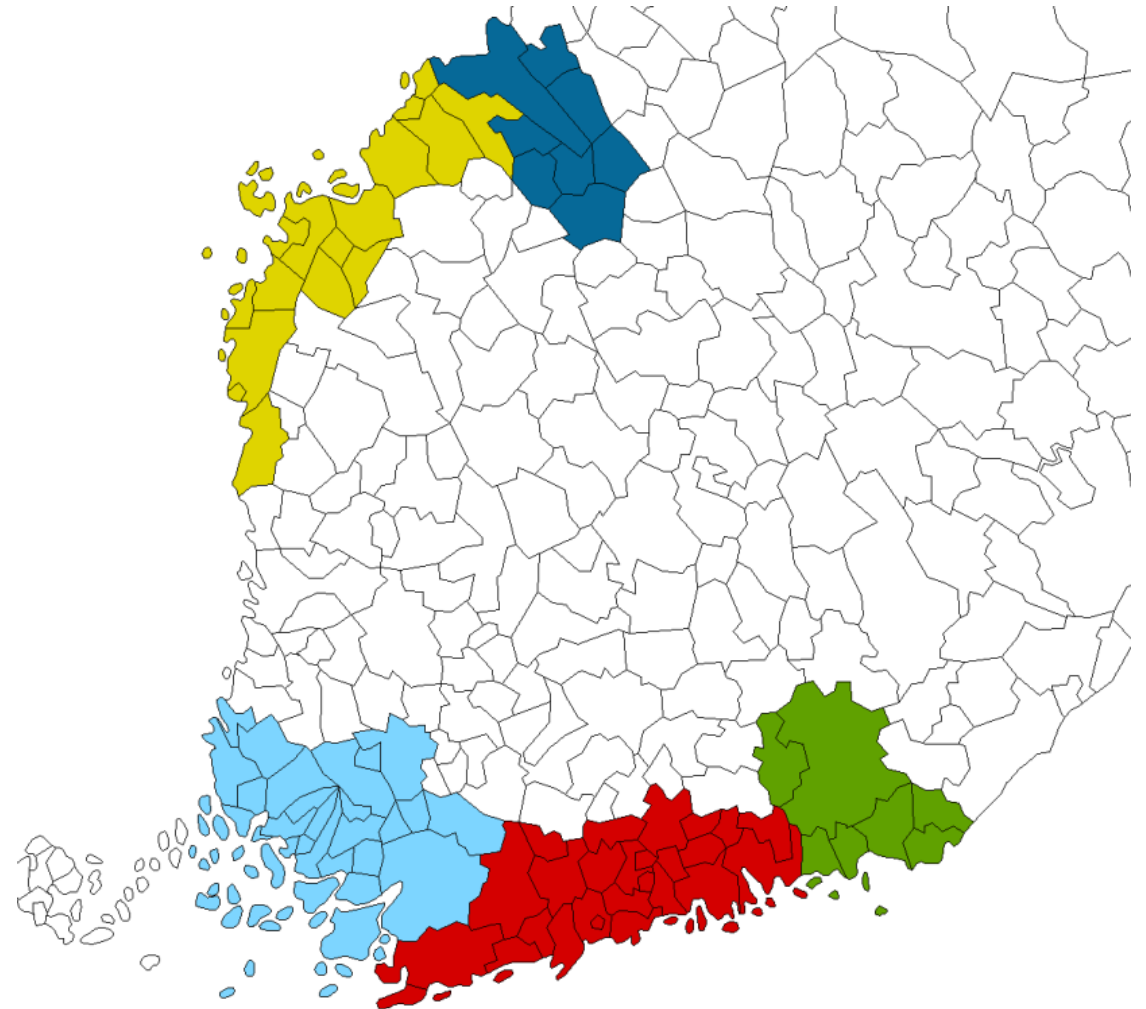
- Regeringens förslag
- Nya landskap inrättas
- Ansvar för hela social- och hälsovården överförs från kommunerna till landskapen
- Landskapen tar även över andra uppgifter, bland annat gällande
  - räddningsväsende och miljöhälsa
  - landsbygd och jordbruket
  - näringslivet
  - trafiken
  - områdesanvändning och planläggning
- Kommunerna ansvarar fortfarande för dagvård och skola.
- Behandlas nu i riksdagen
- Om riksdagen godkänner reformen är förslaget att den träder i kraft 1.1.2021

VÅRD- OCH LANDSKAPSREFORMEN

- 18 landskap, varav fem är tvåspråkiga.
- Ett tvåspråkigt landskap är skyldigt att ordna service på både finska och svenska.

DE TVÅSPRÅKIGA LANDSKAPEN

- Mellersta Österbotten
- Österbotten
- Egentliga Finland
- Nyland
- Kymmenedalen

LANDSKAPETS ANSVAR ATT ORDNA SERVICE

- Landskapen kan
  - själv producera servicen via sitt affärsverk
  - producera i samarbete med andra landskap
  - skaffa den från någon annan tjänsteproducent
    - privat bolag
    - tredje sektorn
    - landskapets bolag

VEM GER SERVICEN?

- Social- och hälsovårdscentral
- Tandklinik
- Landskapets affärsverk
- Företag och organisationer

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSCENTRAL

- Alla har rätt att välja vårdcentral och tandklinik.
  - offentlig eller privat
  - kundavgiften är den samma
- Om man inte vill eller kan välja, bestämmer landskapet ens vårdcentral.

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSCENTRAL

- Social- och hälsovårdscentralen erbjuder
  - hälsorådgivning och hälsoundersökningar
  - rådgivning och handledning inom både social- och hälsovård
  - utredningar av funktions- och arbetsförmåga
  - besök hos allmänläkare
  - besök hos vissa specialistläkare
- Den som behöver mer service hänvisas till landskapets affärsverk.

LANDSKAPETS AFFÄRSVERK

- Landskapets affärsverk är ansvarigt för socialvård och specialsjukvård.
- Det är alltså affärsverket är ansvarigt för funktionshinderservice och specialomsorg.
- Affärsverket har olika enheter, till exempel
  - enhet för funktionshinderservice
  - sjukhus
  - socialbyrå.

KUNDPLAN

- För personer som behöver mycket service görs en kundplan.
- Affärsverket koordinerar arbetet med kundplanen och gör upp den tillsammans med vårdcentralen och tandkliniken.
- Planen ska innehålla all service personen behöver, oberoende av vem som ger servicen.

KUNDPLAN

- När kundplanen är klar kan personen få kundsedel eller personlig budget för att få den service nämns i planen.
- Kundsedeln och den personliga budgeten kan användas för att skaffa service från valfri producent, till exempel från en förening eller en firma.
- Den som inte vill använda kundsedel eller personlig budget får servicen av landskapets affärsverk.

VALFRIHET

- Valfrihetsmodellen innebär rätt att välja serviceproducent när det gäller vissa serviceformer.
- Man får välja social- och hälsovårdscentral och tandklinik.
- Man får välja vilken av affärsverkets enheter man går till.
- Med kundsedel eller personlig budget kan man också välja producent av specialomsorg och viss annan service.

KUNDSEDEL

- Landskapets affärsverk är skyldigt att erbjuda kundsedel för bland annat följande tjänster
  - hemvård
  - boendetjänster
  - medicinsk rehabilitering
  - arbetsverksamhet
- Landskapet kan välja att ta i bruk kundsedel för annan service, såsom personlig assistans, dagverksamhet, stödpersonsverksamhet, anpassningsträning
- Då kan tjänster skaffas från valfritt företag, förening eller landskapets bolag.
- Man behöver inte ta emot kundsedlar, utan då ansvarar landskapets affärsverk för att man får motsvarande service på annat sätt.

PERSONLIG BUDGET

- Den som har ett kontinuerligt och omfattande behov av hjälp, stöd eller vård och omsorg och som antingen själva eller med stöd kan planera och välja sina tjänster kan få en personlig budget.
- I första hand äldre personer och personer med funktionsnedsättning
- Ska ligga i kundens intresse
- Sådan service som inte hör till direktvalstjänsterna (social- och hälsovårdscentral och tandklinik)
- Man behöver inte ta emot personlig budget, utan då ansvarar landskapets affärsverk för att man får motsvarande service på annat sätt.

NÄTTJÄNSTER

- Användningen av digitala tjänster utvecklas, till exempel
  - Tidsbokning
  - Begäran om anvisningar
  - Möte med läkare eller socialarbetare
- Ska inte ersätta traditionell kommunikation, utan komplettera den

VILKEN SERVICE HAR MAN RÄTT TILL?

- Bestämmelser om vilken service en person med intellektuell funktionsnedsättning har rätt till är de samma som tidigare.
- Regeringens förslag till ny lag om funktionshinderservice behandlas nu i riksdagen.

VAD HÄNDER MED KÅRKULLA?

- Nu äger 33 tvåspråkiga kommuner Kårkulla.
- Enligt regeringens förslag skulle Kårkulla delas upp mellan de fem tvåspråkiga landskapen.
- Det är då det egna landskapet som ansvarar för specialomsorgen.
- Kårkulla arbetar för att man ska kunna hålla kvar verksamheten i en enda organisation.

VAD HÄNDER MED KÅRKULLA?

- Den service man idag får från Kårkulla kommer landskapets affärsverk att ansvara för.
  - Egen produktion
  - Skaffa från företag och föreningar
- Troligtvis är en stor del av personalen den samma som tidigare – uppgår i landskapets affärsverks strukturer.
- Viss service kommer att kunna skaffas med kundsedel eller personlig budget inom ramarna för valfriheten.

VAD HÄNDER NU?

- Landskapen bereder genomförandet av reformen och bygger upp servicestrukturer och servicekedjor samt hela förvaltningen.
- Riksdagsarbetet avslutas senast i mars (eventuellt april).
- Om reformen faller i riksdagen kan följande regering ge ett nytt reformförslag.

FOLKTINGETS MODELL FÖR LANDSKAPSÖVERSKRIDANDE SAMARBETE

Bakgrund

- Bristfällig tillgång till service på svenska idag
- Inom vissa serviceformer är en fungerande muntlig kommunikation särskilt viktig
  - Exempelvis vissa av de tjänster som är riktade till barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar samt inom psykiatrin
- Befolkningsunderlaget för denna service på svenska är ofta litet
- Genom en samordning inom Svenskfinland kan servicen bättre planeras och genomföras på svenska

Syfte med modellen

- Syftet är att stöda de tvåspråkiga landskapen att förverkliga sina lagstadgade skyldigheter att ge service på svenska
- Syftet är att synliggöra de organisationer (privata, tredje sektorn och offentliga) som kan ge service på svenska, så att både kunderna och landskapen hittar den service som finns
- Syftet är att säkerställa kundens valfrihet, så att kunden själv kan välja varifrån hen skaffar sig service

Två bolag

- De tvåspråkiga landskapen samarbetar kring produktion av svenskspråkig krävande särskild service, upprätthållande av expertis och koordinering av serviceproduktion genom två olika bolag
- De tvåspråkiga landskapen skulle vara ägare till bolagen
- Tredje sektorns organisationer utgör viktiga serviceproducenter i modellen

Bolag 1

- Huvuduppgift: koordinering av svenskspråkiga vård- och servicekedjor via privata, tredje sektorns och offentliga producenter, samt serviceplanering och rådgivning
  - Skulle främst gälla tjänster inom psykiatri och barnskyddet, men även en viss tjänster inom funktionshinderservicen och annan service som inte finns på svenska i varje tvåspråkigt landskap
- Ingen myndighetsverksamhet, inga beslut om kundens service
- Förmedla information om existerande serviceproducenter till landskapen och till kunderna
  - Landskapen köper informationstjänsten av bolaget för att förverkliga sin lagstadgade skyldighet att säkerställa att kunden får service på svenska
  - Kunden köper sina tjänster direkt från den producent hen vill köpa av (bolag, tredje sektorn eller landskapets affärsverk)
- Med tiden möjlighet till egen serviceproduktion och underleverantörer
  - Kunderna kan då köpa tjänsterna med kundsedel eller personlig budget

Bolag 2

- Huvuduppgift att ta över en del av den existerande svenskspråkiga specialomsorgen och därtill hörande befintlig kompetens och expertis
  - Expert- och utvecklingscentret som Kårkulla idag upprätthåller
    - Institutionsvård (i nuläget ca 50 klienter, men är under avveckling)
    - Specialenheter för undersökning, kris och rehabilitering
    - Tjänster kring autismspektrum
  - Viss boendeverksamhet och verksamhet som främjar delaktighet och sysselsättning
- Landskapen kan köpa service av bolaget, om landskapet själv inte har motsvarande service på svenska
- Kunden kan köpa service av bolaget med kundsedel eller personlig budget, eller så kan kunden välja att köpa av någon annan producent eller använda sig av landskapets affärsverks service
- Snabb tidtabell för att garantera obruten övergång i servicen och säkerställa klienternas svenskspråkiga boendemiljö och service
- Förhindra en splittring av expertisen

Förslag till bestämmelse i lag som förpliktar de tvåspråkiga landskapen till samarbete

- Strukturen kan skapas i ett nytt moment i 10 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård:

De fem tvåspråkiga landskapen bildar ett samarbetsområde för den riksomfattande samordningen av social- och hälsovård för den svenskspråkiga befolkningen. För samarbetsområdet upprättas ett samarbetsavtal mellan de tvåspråkiga landskapen. Bestämmelser om vilka tjänster som samarbetet omfattar utfärdas genom förordning av statsrådet. Landskapet xx sköter de förvaltningsuppgifter som krävs för att upprätta samarbetsavtalet.

- Tjänstehelheterna definieras i förordning.
- Landskapen beslutar om hur samarbetet ska genomföras, inklusive finansiering, beslutsfattande mm. i ett samarbetsavtal.

TACK!

johanna.lindholm@folktinget.fi